

تحلیل هستی‌شناختی انواع قیامت و رابطه مرگ با آنها

نزد سیدحیدر آملی

فاطمه کوکرم^۱، عبدالله صلواتی^۲، عین‌الله خادمی^۳

چکیده

قیامت در زبان رایج و بعقیده همگانی، صرفاً ناظر به قیامت آفاقی است که جزئیات آن در ادیان الهی بیان شده است. اما عارفانی همانند سیدحیدر آملی با تفسیر انفسی از قیامت، گونه‌های متنوعی از قیامت را ترسیم و تبیین کرده‌اند؛ قیامتهایی که بیشینه آنها با مرگ ارادی در ارتباط است. پرسش اصلی نوشتار حاضر اینست که از منظر سیدحیدر آملی، مرگ و انواع قیامت چه ارتباطی دارند؟ یافته‌های این پژوهش عبارتند از: (۱) سیدحیدر قیامت را به قیامت آفاقی و انفسی تقسیم میکند و هرکدام از آنها را دارای دو قسم صوری و معنوی میداند و هر یک از اقسام صوری و معنوی را به صغری، وسطی و کبری تقسیم کرده است؛ به این ترتیب، او از دوازده قسم قیامت نام میبرد. به بیان دیگر، قیامت انواع گوناگونی دارد که بیشینه آنها با مرگ ارادی در ارتباط است و آدمی باید به مرگ ارادی بپردازد تا بتواند قیامتهای گوناگون را شهود کند. (۲) مرگی که آملی از آن سخن گفته است موجب

۱۴۳

۱. دانشجوی دکتری فلسفه و کلام اسلامی، دانشگاه تربیت دبیر شهید رجایی، تهران، ایران (نویسنده مسئول)؛

fkookaram@gmail.com

۲. دانشیار فلسفه و کلام اسلامی، دانشگاه تربیت دبیر شهید رجایی، تهران، ایران؛ a.salavati@sru.ac.ir

۳. استاد فلسفه و کلام اسلامی، دانشگاه تربیت دبیر شهید رجایی، تهران، ایران؛ e_khademi@sru.ac.ir

تاریخ دریافت: ۱۳۹۹/۱۲/۵ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۰/۳/۲۲ نوع مقاله: پژوهشی

DOR: 20.1001.1.20089589.1400.11.4.7.6

امتداد انسان میشود، او را از انحصار زندگی این جهانی بیرون آورده و گسترده‌تر میکند و آفاق را بروی وی می‌گشاید و به حیاتش، خودش و نگاهش، وسعت میبخشد؛ انسانی که بدنبال مرگ ارادی نیست و حیات این جهانی دارد، بتعبیری انسانی کوتاه‌قامت است.

کلیدواژگان: قیامت، اقسام قیامت، تحلیل هستی‌شناختی، مرگ ارادی، سیدحیدر آملی.

* * *

۱. طرح مسئله

موضوع قیامت یکی از موضوعات بسیار پیچیده و مهمی است که عرفا با تأثیرپذیری از آیات و روایات به آن پرداخته‌اند.

نگارندگان این پژوهش به بررسی این پرسشها میپردازند: ماهیت قیامت از نظر سیدحیدر آملی چیست؟ قیامت نزد او چه اقسامی دارد؟ سیدحیدر اقسام قیامت را چگونه تحلیل میکند؟

وجه تمایز پژوهش حاضر با پژوهش یاد شده در آنست که این تحقیق قصد دارد وجه تمایز تحلیل هستی‌شناختی بر پایه قیامت را ارائه دهد. لازم به ذکر است پژوهشهایی درباره مرگ ارادی انجام شده، اما تاکنون تحلیل هستی‌شناختی‌بی صورت نگرفته است و تفاوت جوهری این پژوهش با پژوهشهای دیگر اینست که در تحقیق پیشرو مرگ ارادی بصورت هستی‌شناختی مطرح شده است که اضلاع آن عبارتند از: قیامت، قیامت و انحاء آن، قیامت و گونه‌های آن، مرگ ارادی و گونه‌های آن و رابطه گونه‌های مرگ ارادی با گونه‌های قیامت.

۱۴۴

۲. مرگ ارادی و قیامت

نگارندگان این پژوهش درصددند بدانند که منظور از گونه‌های قیامت چیست؟

